

Локальне - наше майбутнє. Шляхи до Економіки щастя English title: *Local is Our Future – Steps to an Economics of Happiness* (book excerpt)

Автор / written by: **Helena Norberg-Hodge – Founder & Director, Local Futures**

Переклав/ translated by: **Максим Залевський**

[Нижче наведено уривок з першого розділу книги "Наше майбутнє локально: Кроки до економіки щастя" Хелени Норберг-Ходж, опублікованій в липні 2019 року організацією Local Futures.]

Щоб у нашого виду було майбутнє, воно повинно бути локальним. □□
Хороша новина полягає у тому, що шлях до такого майбутнього вже прокладається.

Далеко від екранів традиційних медіа, де грубе послання «більше значить краще», що домінувало в економічному мисленні протягом століть, ставиться під сумнів набагато м'якшою, більш «жіночною», інклюзивною точкою зору, яка ставить людину і екологічне благополуччя на передній план і в центр. Люди починають усвідомлювати, що взаємозв'язок одного з одним, так і з самою Природою, є джерелом людського щастя. І кожен день з'являються нові, надихаючі ініціативи, які пропонують потенціал для справжнього процвітання.

У той же час зростає розуміння - від широких мас до академічних кіл - що реальна економіка - це світ природи, від якого в кінцевому підсумку залежать всі наші потреби. Тільки коли ми прийнемо структурні зрушення в нинішній економіці - від корпоративної залежності глобального ринку до диверсифікованих локальним системам - ми зможемо жити так, щоб відображати це розуміння.

На жаль наші політичні і бізнес лідери залишаються сліпі до цих та інших реалій. Вони ведуть нас по іншому шляху - по шляху, де біотехнології годують світ, інтернет робить можливим світове співробітництво, роботи звільняють людей від важкої фізичної і розумової праці, а багатство як ніколи багатой 1% соціальної верхівки, якимось чином просочується вниз на користь решти.

□ Як виглядає таке майбутнє?

Рей Курцвел з Google стверджує, що наша їжа буде поставлятися з "вертикальних ферм, керованих штучним інтелектом" і включатиме "клоніване в пробірці м'ясо".

Якщо вірити Ілону Маску з Tesla, будівництво міст на Марсі - це "критично важливе завдання для максимізації життя людства", в той час як "30 рівнів тунелів" повинні розвантажити пробки в найбільш густонаселених містах Землі.

Представники Goldman Sachs пояснюють, що цифровізація повсякденних речей "налагодження зв'язку між машинами, людьми і інтернетом призведе до

створення нових екосистем, які будуть більш продуктивними, енергетично ефективними і грошово вигідними".

Подібні ідеї звеличуються як фантастичні і сміливі, але вони всього лише обіцяють загострення вже домінуючих тенденцій: нео-колоніальної експансії, урбанізації та комодифікації, додатково заряджених модними гаджетами. Правда, такі палкі промови замовчують про те, що на кожному кроці в цій новій системі на смітник відправляється найпопулярніший ресурс на планеті - людська енергія і праця.

Ця система не є відображенням волі більшості. Навпаки, нас навмисно виключили з обговорення. Однак я не вірю, що тут доречний поділ на хороших і поганих. З одного боку правдою є те, що люди, які просувають корпоративні монокультури, представляють інтереси вкрай малого відсотку світового населення, можливо менше 10 000 чоловік. З іншого боку, навіть їх настільки захоплюють абстрактні економічні моделі та показники, що вони виявляються сліпі до реальних наслідків своїх рішень.

В якійсь мірі ми всі попалися в пастку цієї системи. Навіть генеральні директори великих корпорацій і банків часто змушені приймати рішення на основі спекулятивних ринків, щоб досягти короткострокових цілей і показників зростання. Вони прагнуть залишатися в тренді, щоб не втратити свою роботу і не підвести вкладників. Виходить, необхідно притягнути до відповідальності саму систему, а не окремих людей, у яких є вплив всередині цієї системи.

Однак, як я відзначала на початку, це не єдиний напрямок, в якому рухається світ. Люди по всьому світу жадають глибоких взаємин всередині спільноти і зв'язку з природою, яка була невід'ємною частиною нашої еволюції більшу частину нашого існування. Тому зростає цей тиск знизу догори за зміну напрямку розвитку суспільства. Це інше бачення, сформоване не як технологічний фетиш кількох мільярдів і не як результат їх звички до заробляння грошей. Воно виникає з глибокого усвідомлення того, що значить бути людиною.

На низовому рівні на всіх континентах люди з різних культур збираються разом, щоб заново створити соціальну структуру і відновити зв'язок із Землею і її екосистемами. Вони будують процвітаючу місцеву економіку і різновікові спільноти, які забезпечують більш значиму, продуктивну роботу. Від громадських городів до фермерських ринків, нових освітніх просторів, локальних бізнесів і кооперативів - все, що їх об'єднує - це відновлення місцевих взаємин, що тільки відображає міцне і глибоко людське бажання любові і людського контакту.

Подібні ініціативи по локалізації наполегливо показують, що проблема полягає не в людській природі. Якраз навпаки - проблема в нелюдському розмаху техно-економічних монокультур, які проникли і змінили наші бажання і потреби.

Це розуміння підкріплюється спостереженням за тим, що відбувається, коли люди повертаються в оточення живої спільноти; Я бачила, як ізольовані люди

трансформувалися, підлітки знаходили сенс і мету, вилікувалися від депресії і подолали соціальні, етнічні та міжвікові розбіжності.

У багатьох випадках ці ініціативи засновані більше на здоровому глузді, ніж на намірі «змінити світ». Але разом вони, тим не менш, є серйозною проблемою для корпоративного порядку і формулюють зовсім інше бачення майбутнього.

Цей новий рух виходить за рамки звичайної ліво-правої дихотомії. Йдеться про те, щоб дати можливість процвітати різноманітним людським цінностям і мріям, одночасно переосмислюючи культуру в природі. Це означає, що суспільства можуть рухатися в напрямку зняття своєї залежності від далеких, невідомих монополій, які виробляють наші основні потреби в механізованих монокультурних системах з високими витратами на іншій стороні світу, на користь локального та крафтового виробництва для задоволення місцевих потреб. Акцент тут робиться на реальних потребах, а не на штучних, створюваних маркетологами і рекламодавцями в спробі розіграти жадобу споживання і нескінченного зростання.

Локалізація означає позбавлення від вкрай нестабільних і експлуатованих бульбашок, спекуляцій та боргів і повернення до реальної економіки - нашої взаємодії з іншими людьми і світом природи. Замість того, щоб вимагати незліченні тонни абсолютно прямої моркви і відмови від тієї, яка не відповідає усім вимогам (як це роблять мережі супермаркетів), місцеві ринки вимагають різноманітних продуктів і, отже, створюють стимули для більш диверсифікованого і екологічного виробництва. Це означає більше їжі з набагато меншою кількістю машин і хімікатів, більше рук на землі і, отже, більшу зайнятість. Це означає різке скорочення викидів CO₂, відсутність необхідності в пластиковій упаковці, більше місця для дикого біорізноманіття, більшого поширення достатку в місцевих громадах, більше горизонтальних зв'язків між виробниками і споживачами і більш процвітаючі культури, засновані на принципах справжньої взаємозалежності.

Я називаю цей ефект локалізації "примножувач рішень", і цей шаблон повторюється не тільки в продовольчих системах. Глобальна система монокультур сліпа, вузько спеціалізована і розрізнена. Я бачила, як в житловому будівництві використовують імпортовану сталь, пластик і бетон, в той час як дуби, зрубані на будмайданчику, перемелювали на друзки. З іншого боку якщо структурно скоротити відстані, ми отримуємо більше ідей на гектар і більш новаторське використання доступних ресурсів. Можливо, це звучить утопічно, але якщо ми відмовимося від залежності від вкрай централізованих, автоматизованих систем в таких галузях як охорона здоров'я та освіта, у нас буде можливість покращити співвідношення кількості лікарів до пацієнтів, вчителів до учнів, а значить вийде створити простір для індивідуальних потреб і можливостей.

Це цілком резонно уявляти собі світ без безробіття. Безробіття - це таке ж політичне рішення, як цінник в супермаркеті. Рішення, яке в даний момент приймається відповідно до мантри "ефективності" в централізованому світі

прибутку. Як ліберали, так і консерватори купилися на догму, що "чим більше, тим краще", в той час як прості громадяни залишилися без реальної альтернативи.

Коли ми зміцнюємо економіку в масштабі людини, трансформується сам процес прийняття рішень. Ми не тільки створюємо системи, які досить малі для нашого впливу, але ми також вбудовуємося в мережу взаємин, які інформують наші вчинки і передумови на більш глибокому рівні. Більш чітке розуміння впливає на наші спільноти і локальні екосистеми, що призводить до емпіричної обізнаності і дозволяє нам відчувати себе причетним, боротися за право на зміни і бути більш терпимими по відношенню до складнощів життя навколо нас.

На фундаментальному рівні локалізація дає нам гнучкість, відкриває можливості до постійного розвитку разом із змінами у природі і всесвіті. Замість того, щоб жити шаблонно - бачити світ словами, фіксованими поняттями і числами - ми усвідомлюємо, що кожна людина, тварина і рослина унікальні і змінюються від моменту до моменту. Локалізація дає нам близькість і потрібний темп, необхідний для того, щоб відчувати цю повноту і відчувати радість бути невід'ємною частиною живої павутини взаємин.

Перед нами стоїть категоричний вибір між двома протилежно розбіжними шляхами. Один неухильно веде нас до більш швидкого, більш масштабного монокультурного технологічного розвитку. Цей шлях відділяє нас один від одного і від природного світу, і прискорює наш соціальний і екологічний занепад. Інший шлях полягає в уповільненні, зменшенні та заохоченні глибоких зв'язків для відновлення соціальних і економічних структур, необхідних для задоволення наших фізичних і глибших людських потреб, при цьому доглядаючи за нашою єдиною планетою.

Паперову копію книги "Локальне - наше майбутнє" можна замовити через онлайн магазин організації Local Futures.

This is an excerpt from the first chapter of Local is Our Future: Steps to an Economics of Happiness, a new book by Helena Norberg-Hodge, published by Local Futures in July 2019.

Paperback copies of Local is Our Future are available to order from Local Futures' online store: <https://www.localfutures.org/store/Local-is-Our-Future-p140051233>